

Σάμος, 17/09/2021

Υπόψιν:

κ. Δημητρίου Αξιώτη, Διοικητή ΚΥΤ Σάμου,

κ. Εμμανουήλ Λογοθέτη, Γενικού Γραμματέα Υποδοχής Αιτούντων Άσυλο στο Υπουργείο
Μετανάστευσης και Ασύλου.

Κοινή Επιστολή για τη Δημιουργία Ασφαλούς Χώρου για μόνες γυναίκες εντός της νέας δομής

Στο πλαίσιο της κατανομής του χώρου στη νέα κλειστή δομή, η οποία πρόκειται να λειτουργήσει άμεσα στη Σάμο, κοντά στο χωριό Μυτιληνιοί, στη θέση «Ζερβού», σύμφωνα με την ενημέρωση που έχουμε λάβει, δεν υπάρχει πρόβλεψη χώρου όπου θα διαμένουν μόνες γυναίκες ή μόνες μητέρες με τα τέκνα τους.

Αρχικά, η Διοίκηση της ΥΠΥΤ είχε διαβεβαιώσει ότι ο χώρος ο οποίος προβλεπόταν για να στεγάσει τα ασυνόδευτα ανήλικα, θα παραχωρούνταν σε γυναίκες μόνες. Σύμφωνα με αυτή την αρχική πρόβλεψη, όλα τα ασυνόδευτα ανήλικα θα είχαν φύγει από το νησί της Σάμου μέχρι την ημερομηνία μετακίνησης στη νέα δομή. Ωστόσο, δεν είχε ληφθεί υπόψη η πιθανότητα νέων αφίξεων μέχρι την έναρξη λειτουργίας της νέας δομής, ενώ τον Αύγουστο του 2021 έφτασαν στο νησί πάνω από 100 αιτούσες/ντες διεθνή προστασία. Επομένως, εφόσον εξακολουθούν να υπάρχουν ασυνόδευτα ανήλικα στο νησί καθώς και νέες αφίξεις, ο χώρος που έχει προβλεφθεί για ασυνόδευτα ανήλικα αναμένεται να λειτουργήσει σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό.

Η μη πρόβλεψη χώρου διαμονής μόνων γυναικών, διάφορου από αυτόν που έχει σχεδιαστεί για τη διαμονή των ασυνόδευτων ανηλίκων, μας φέρνει αντιμέτωπες με μία συνθήκη, η οποία θεωρούμε ότι θα έχει αρνητικό αντίκτυπο στις ζωές πολλών γυναικών που πρόκειται να διαμείνουν στη νέα δομή. Οι γυναίκες αυτές, φτάνουν στην Ευρώπη ζητώντας άσυλο και αναζητώντας ασφάλεια και προστασία, έχοντας πολύ συχνά επιζήσει από περιστατικά έμφυλης βίας στη χώρα καταγωγής τους, αλλά και κατά τη διάρκεια του ταξιδιού τους.

Παράλληλα, καθ' όλη τη διάρκεια της παρουσίας των οργανώσεών μας στα νησιά πρώτης υποδοχής, έχουμε παρατηρήσει ότι η πλειοψηφία περιστατικών έμφυλης βίας που αναφέρονται, λαμβάνουν χώρα εντός των ΚΥΤ. Αυτό συμβαίνει επειδή οι μόνες γυναίκες δεν έχουν έναν χώρο προστατευμένο από περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης, φυσική και λεκτική βία, βιασμούς και άλλες μορφές κακοποίησης. Η υπάρχουσα δομή στο Βαθύ έχει υπάρξει για πολλές γυναίκες, όπως πολλές φορές μας έχουν καταθέσει, ένα απειλητικό περιβάλλον, χωρίς προστασία από τη σεξουαλική παρενόχληση και την έμφυλη βία. Τα κορίτσια και οι γυναίκες, καθώς και άτομα της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας, πολλές φορές μας έχουν αναφέρει ότι αισθάνονται φόβο να χρησιμοποιούν τις τουαλέτες, τους κοινόχρηστους χώρους ενώ ούτε η ίδια η σκηνή τους δεν αποτελεί έναν ασφαλή χώρο για αυτές.

Η νέα δομή έχει τη δυνατότητα να στεγάσει πάνω από 1.200 ανθρώπους σε containers ενώ παράλληλα την τρέχουσα χρονική περίοδο στο ΚΥΤ Βαθέως διαμένουν λιγότεροι από 600 άνθρωποι. Συνεπώς, λαμβάνοντας υπόψη την επάρκεια του χώρου και την επιτακτική ανάγκη για προστασία της

συγκεκριμένης ομάδας του πληθυσμού, σας ζητάμε να δημιουργήσετε και να ενσωματώσετε στα σχέδιά σας την ύπαρξη ενός χώρου που θα στεγάζει μόνες γυναίκες ή και με τα παιδιά τους ώστε να μην συνεχίσουν να εκτίθενται σε υψηλό κίνδυνο για τη ζωή τους, τη γενετήσια ελευθερία και την σωματική τους ακεραιότητα. Ένα χώρο, ο οποίος θα αποτελέσει ένα καταφύγιο για όσες επιθυμούν ή θα επιθυμήσουν να ξεφύγουν από έναν κακοποιητικό σύντροφο ή ένα δράστη επιθέσεων εναντίον τους, ακόμα και σε χρόνο μεταγενέστερο της άφιξής τους στη δομή. Άλλωστε, η πρόληψη είναι το σημαντικότερο εργαλείο για την εξάλειψη τέτοιων περιστατικών.

Υπενθυμίζουμε, πως βάσει του νόμου 4636/2019 προβλέπονται τα εξής:

Άρθρο 39, παρ.5) . «Το τρίτο στάδιο «Καταγραφής και Ιατρικού Ελέγχου» περιλαμβάνει:

Εδάφιο δ) τη μέριμνα για όσους ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες, ώστε να τους παρασχεθεί εξειδικευμένη φροντίδα και προστασία. Ως ευάλωτες ομάδες νοούνται για τις ανάγκες του παρόντος: οι ανήλικοι ασυνόδευτοι ή μη, άμεσοι συγγενείς θυμάτων ναυαγίων (γονείς και αδέρφια), τα άτομα με αναπηρία, οι ηλικιωμένοι, οι εγκυμονούσες, οι μονογονεϊκές οικογένειες με ανήλικα παιδιά, τα θύματα εμπορίας ανθρώπων, τα άτομα με σοβαρές ασθένειες, τα άτομα με νοητική και ψυχική αναπηρία και τα άτομα που έχουν υποστεί βασανιστήρια, βιασμό ή άλλες σοβαρές μορφές ψυχολογικής, σωματικής ή σεξουαλικής βίας, όπως τα θύματα ακρωτηριασμού των γεννητικών οργάνων. Ειδικότερα, ο Διοικητής του Κέντρου ή της Μονάδας, ύστερα από αιτιολογημένη, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 72, εισήγηση του αρμόδιου ιατρικού προσωπικού του Κέντρου παραπέμπει τα πρόσωπα που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες στον αρμόδιο κατά περίπτωση δημόσιο φορέα κοινωνικής στήριξης ή προστασίας. Αντίγραφο του φακέλου ιατρικού ελέγχου και της ψυχοκοινωνικής υποστήριξης αποστέλλεται στον προϊστάμενό του κατά περίπτωση φορέα στο οποίο διαμένουν ή παραπέμπονται. Σε κάθε περίπτωση διασφαλίζεται η συνέχεια της θεραπευτικής αγωγής στις περιπτώσεις που αυτό απαιτείται. Η διαπίστωση ότι ένα άτομο ανήκει σε ευάλωτη ομάδα έχει ως μόνη συνέπεια την άμεση κάλυψη των ιδιαίτερων αναγκών υποδοχής του ατόμου αυτού και την κατ' απόλυτη προτεραιότητα εξέταση της αίτησής του»

Άρθρο 39, παρ.8) «Καθ' όλη τη διάρκεια των διαδικασιών υποδοχής και ταυτοποίησης ο Διοικητής και το προσωπικό του Κέντρου μεριμνούν, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα ανά περίπτωση, ώστε οι υπήκοοι τρίτων χωρών ή ανιθαγενείς:

α) να τελούν υπό αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης

δ) να τυγχάνουν, εφόσον ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες, της κατάλληλης κατά περίπτωση μεταχείρισης, ιδίως εφόσον είναι ασυνόδευτοι ανήλικοι και άτομα με αναπηρία, καθώς και να λαμβάνεται ιδιαίτερη μέριμνα ώστε να εξασφαλίζεται στο μέτρο του δυνατού ότι τα πρόσωπα αυτά παραμένουν στα Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης σε ιδιαίτερους και προσβάσιμους χώρους, μέχρι την ολοκλήρωση των διαδικασιών υποδοχής και ταυτοποίησης»

άρθρο 48 παρ. 4) «4. Οι γυναίκες υπό κράτηση στεγάζονται χωριστά από άντρες, εκτός εάν οι τελευταίοι αποτελούν μέλη της οικογένειάς τους και υπό την προϋπόθεση της συγκατάθεσης όλων των ενδιαφερόμενων. Εξαιρέσεις στο πρώτο εδάφιο, μπορούν επίσης να ισχύσουν όσον αφορά τη χρήση κοινόχρηστων χώρων, που έχουν σχεδιαστεί για ψυχαγωγικές ή κοινωνικές δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένης της χορήγησης γευμάτων. Οι αρμόδιες αρχές μεριμνούν ώστε να αποφεύγεται η

κράτηση γυναικών κατά τη διάρκεια της κύησης και για τρεις (3) μήνες μετά τον τοκετό, καθώς και να επιδιώκεται η μεταφορά και διαμονή τους σε κατάλληλες δομές φιλοξενίας.»

Παρόλο που η παράγραφος 4 του άρθρου 48, κάνει λόγο για κράτηση, μπορούμε να δεχτούμε ότι χωρεί αναλογική εφαρμογή του εν λόγω εδαφίου για τις «Κλειστές Ελεγχόμενες Δομές Νήσων», όπως αναφέρονται στο ΦΕΚ 3191/τ.Β/2021. Όπως φαίνεται από το νόμο 4636/2019, ο νομοθέτης αναγνωρίζει την αναγκαιότητα της ύπαρξης διαφορετικού χώρου για τις γυναίκες που είναι μόνες.

Επιπλέον, βάσει της Οδηγίας 2013/33/ΕΕ, προβλέπονται τα κάτωθι:

Άρθρο 18 «Λεπτομέρειες για τις υλικές συνθήκες υποδοχής» παρ 3. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν υπόψη ιδιαίτερα ζητήματα σχετικά με το φύλο και την ηλικία, καθώς και την κατάσταση ευάλωτων προσώπων, στην περίπτωση αιτούντων εντός των χώρων και των κέντρων φιλοξενίας που αναφέρονται στην παράγραφο 1 στοιχεία α) και β).

4. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για την αποτροπή βιαιοπραγιών και της βίας που έχει σχέση με το φύλο, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής κακοποίησης και παρενόχλησης, στους χώρους και τα κέντρα φιλοξενίας που αναφέρονται στην παράγραφο 1 στοιχεία α) και β).»

Τέλος, σύμφωνα με τον Γενικό Κανονισμό Λειτουργίας Κλειστών Ελεγχόμενων Δομών Νήσων (3191/τ.β/2021), άρθρο 4 «ο Προϊστάμενος των Κλιμακίων Εξωτερικής Φύλαξης και Ασφάλειας, Ταυτοποίησης και Εξακρίβωσης Ιθαγένειας έχει τις εξής αρμοδιότητες: (..) Μεριμνά για την εσωτερική φρούρηση και επιτήρηση των πολιτών τρίτων χωρών ή ανιθαγενών εντός της ΚΕΔΝ, ιδίως των ασφαλών περιοχών για οικογένειες, γυναίκες μόνες, ασυνόδευτα ανήλικα και για ευάλωτες ομάδες γενικότερα.»

Βάσει όλων των παραπάνω, οι αρχές οφείλουν να ταυτοποιούν τις έγκυες γυναίκες, τις γυναίκες που είναι μόνες με παιδιά, τις επιζώσες έμφυλης βίας, τα θύματα εμπορίας ανθρώπων κλπ και να εξασφαλίσουν την ασφάλεια και τις κατάλληλες συνθήκες διαβίωσης, κάνοντας το πρώτο βήμα στη νέα κλειστή ελεγχόμενη δομή Σάμου.

Ζητάμε λοιπόν από τη θέση σας, να συμβάλλετε στην εξάλειψη περιστατικών έμφυλης βίας εντός της νέας δομής για την πληρέστερη προστασία των γυναικών που πρόκειται να διαμείνουν εκεί μέσω της πρόβλεψης ειδικά διαμορφωμένου χώρου, που θα στεγάζει γυναίκες μόνες ή και με τα παιδιά τους.

Υπογράφουσες οργανώσεις:

Κέντρο Γυναικείων Μελετών και Ερευνών «Διοτίμα»

Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες

ΑΡΣΙΣ – Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων

ΜΕΤΑδραση – Δράση για τη Μετανάστευση και την Ανάπτυξη

Γιατροί Χωρίς Σύνορα

Samos LGBTQI+ Group

Refugee Law Clinic Berlin

Avocats Sans Frontières

Glocal Roots

Med' EqualiTeam

Still I Rise

Just Action

Samos Volunteers

